

T.C.

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ MÜHENDİSLİK FAKÜLTESİ BİLGİSAYAR MÜHENDİSLİĞİ BÖLÜMÜ
CENG 306 BİÇİMSEL DİLLER ve OTOMATA TEORİSİ DERSİ FİNAL SINAV SORULARI

Soru 1	Soru 2	Soru 3	Soru 4	Soru 5	Soru 6	Soru 7	Toplam
15	10	15	15	15	15	15	100

Süre: 120 dakika, Notlar: kapalı

Başarılar dilerim. Prof.Dr. Sezai TOKAT

SORU 1) $R_{\sqcup}, L_{\sqcup}, R_{\sqcup}, L_{\sqcup}, R, L$ basit TM'lerini kullanarak girişi iki karakter sağa öteleyen TM'yi tasarlayınız.

Input: $\sqcup w \sqcup$ Output: $\sqcup \sqcup \sqcup w \sqcup$ **SORU 2)**

$M = (K, \Sigma, \delta, s, \{h\})$, TM'de $K = \{q_0, q_1, q_2, h\}$, $\Sigma = \{a, \sqcup, \Delta\}$, $s = q_0$, ve δ aşağıdaki tablo ile verilmiş olsun.

a) $n \geq 0$ olduğuna göre, $(q_0, \Delta \sqcup aaaaa \sqcup)$ için tabloyu doldurunuz (boş satırlar kalabilir) ve en genel $(q_0, \Delta \sqcup a^n \sqcup)$ konfigürasyonu ile başladığında makinenin ne yaptığını bir cümle ile anlatınız.

q	σ	$\delta(q, \sigma)$	q ₀	$\Delta \sqcup aaaaa \sqcup$
q ₀	a	(q ₁ , ←)		
q ₀	$\sqcup$	(q ₀ , $\sqcup$)		
q ₀	Δ	(q ₀ , →)		
q ₁	a	(q ₂ , $\sqcup$)		
q ₁	$\sqcup$	(h, $\sqcup$)		
q ₁	Δ	(q ₁ , →)		
q ₂	a	(q ₂ , a)		
q ₂	$\sqcup$	(q ₀ , ←)		
q ₂	Δ	(q ₂ , →)		

b) TM'nin ne zaman halt durumuna geçip, ne zaman sonsuz çevrime gireceğini n değerine göre belirtiniz.

SORU 3) $M = (K, \Sigma, \delta, s, \{h\})$, Turing Makinesinde $K = \{q_0, q_1, h\}$, $\Sigma = \{a, b, \square, \Delta\}$, $s = q_0$ olduğuna göre verilen bir girişi sağa doğru tarayan ve birbirini takip eden iki a bulduğunda halt durumuna geçen makineye ait geçiş fonksiyonu tablosunu veriniz.

SORU 4) $R = \{S \rightarrow \epsilon, S \rightarrow SS, S \rightarrow [S]\}$ kurallarına sahip $G = (\{S, [,]\}, \{[,]\}, R, S)$ grameri ile tanımlanan dengeli köşeli parantez dili $L(G)$ olsun.

a) Bu $L(G)$ dilini tanıyan PDA'yı tasarlayınız.

b) Giriş katarı $[[ ] [ ]]$ için PDA'nın çalışmasını; geçiş ilişkilerini ve her adımda yaprak düğümlerin durumunu (terminal ve non-terminal) tablo şeklinde yazarak gösteriniz.

SORU 5)

$L = \{uawb : u \text{ ve } w \in \{a, b\}^*, \text{ ve } |u| = |w|\}$ dilini tanıyan $M = (\{q_1, q_2, q_3\}, \{a, b\}, \{x\}, s, \{q_2\})$ 'non-deterministik' PDA'sını tasarlayınız.

SORU 6) $L = \{w^R w : w \in \{a, b\}^* \text{ ve } w^R \text{ ise } w \text{ katarında (} w^R \text{ de değil!)} \text{ her bir görülen } a \text{ yerine } b, \text{ her bir görülen } b \text{ yerine } a \text{ konulan katar}\}$ olarak verilmiştir.

a) L dilini üreten CFG'yi elde ediniz.

b) $aababb \in L$ için türetme ağacını çiziniz. (türetme sırası sorulmuyor, sadece ağaç)

SORU 7) Bir L dilini tanımlayan düzenli gramer aşağıdaki gibidir:

$S \rightarrow bF$, $S \rightarrow aS$, $F \rightarrow \epsilon$, $F \rightarrow bF$, $F \rightarrow aF$

a) L dilini tanıyan DSO'yu çiziniz.

b) L diline ait düzenli ifadeyi elde ediniz.

c) Bir cümle ile bu dili tanımlayınız.